

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 498/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, ktorou namieta porušenie čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 226/2010 z 28. septembra 2011 a jemu predchádzajúcim postupom, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2011 doručená sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv

podľa čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Sžo 226/2010 z 28. septembra 2011 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) domáhal proti Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom (ďalej len „žalovaný ústav“) preskúmania postupu a zákonnosti rozhodnutia vedúceho oddelenia výkonu trestu č. 381551/1-2009 z 1. júla 2009, ktorým mu bol uložený disciplinárny trest – pokarhanie za porušenie povinnosti odsúdeného podľa § 39 písm. b) zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“) – za neuposlušnosť príkazu príslušníka Policajného zboru a zamestnanca žalovaného ústavu. Sťažovateľ sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že 5. júna 2009 v kancelárii pedagógov odmietol svojím podpisom do Doručovacej knihy pošty potvrdiť prevzatie úradnej korešpondencie.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 13 S 68/2009 z 29. júna 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) žalobu sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol. Na základe sťažovateľom podaného odvolania najvyšší súd napadnutým rozhodnutím potvrdil rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že je presvedčený, že *„rozhodnutia správnych orgánov v k. č. 381551/1-2009 sú vecne nesprávne a protiústavné, v príkrom rozpore s objektívnym právom kogentnými ustanoveniami zákona a ich absurdnosť radšej účelovo nevysvetlili ani všeobecné správne súdy, ktoré sa zmohli len na nepodstatné všeobecné konštatovania mimo relevantných námietok sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, čím porušili svoju ústavnú a zákonnú povinnosť riadne a presvedčivo odôvodniť svoje meritórne rozhodnutia a zodpovednosť tým na všetky podstatné sporné právne otázky, ibaže v danom prípade sa tak nestalo. A tým negatívne zasiahli do sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu, spravodlivý súdny proces a práva na kvalifikované odôvodnenie*

rozhodnutie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 EDLP. Osobitne Najvyšší súd SR úplne odignoroval všetky námietky uplatnené právnym zástupcom v odvolaní ako aj sťažovateľove námietky podané dodatočne doplňujúc žalobné a odvolacie argumenty a dôkazy nerozširujúc odvolacie dôvody ako mylne a účelovo deklaruje a konštatuje porušovateľ v napadnutom rozhodnutí z 28. 9. 2011.

Niet pochýb, že všeobecné správne súdy neprípustným, nelogickým a absurdným rozhodnutím akceptovali šikanózný výkon povinnosti, povinnosť vykonávať úplne nezmyselné a nezákonné pokyny a príkazy príslušníkov ZVJS nútiace proti slobodnej vôli a vážne vykonávať písomné právne úkony odsúdeného v ÚVTOS ako ja proti dobrým mravom. Sťažovateľ odmietol splniť nezákonné pokyny a príkazy proti svojej slobodnej vôli podpísať predložené listiny, lebo tieto právne úkony by boli úplne (absolútne) neplatné podľa § 37 ods. 1 a § 39 Obč. zák. A toto kvalifikovali ako disciplinárne previnenie, pričom sa súdy ani len neobťažovali vyhodnotiť (ne)zákonnosť pokynov a príkazov príslušníkov ZVJS, ktoré som od začiatku namietal. NS SR to vyriešil jednoducho tak, že odsúdený vo VTOS v ÚVTOS nemá právo na slobodnú vôľu, vážnosť, neobchádzanie zákona, dobré mravy pri právnych písomných úkonoch v zmysle § 37 ods. 1 a § 39 Obč. zák...

Povinnosť odsúdeného rešpektovať príkazy a pokyny nie je absolútna, ale relatívna a túto relatívnosť determinuje tak ústava, zákon ako aj dobré mravy a medzinárodné zmluvy, resp. záväzky, preto v kontexte danej veci nemožno nekonštatovať zjavne mylnú interpretáciu a aplikáciu ust. § 37 ods. 1, § 39 Obč. zák., § 58 ods. 3, § 59 ods. 2 a § 6 ods. 2 zák. o VTOS č. 475/05 Z. z. absolútnou svojvôľou správnych orgánov a všeobecných správnych súdov pri ich rozhodovaní, čo má/malo za následok účelové a vecne nesprávne (protiústavné) rozhodnutia...

Námietku porušenia práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 EDLP a čl. 26 ods. 1 ústavy vyvodzujem z toho, že toto právo v sebe zahrňa aj (implicitné) právo nevyjadrovať sa v akejkoľvek forme, či už ústne, konkludentne alebo písomne (podpisom) a to v danej veci nebolo rešpektované, ale ani zohľadnené v odôvodneniach, hoci to bolo namietané a nie okrajovo.

Porušenie práva môcť sa vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom v mojej prítomnosti na verejnom pojednávaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 EDLP vidím (iba) v tom, že som vyslovene trval na svojej účasti na pojednávaní na KS a súd ma

úmyselne nepredviedol z ÚVTOS a konal iba pri účasti právneho zástupcu, ktorý ma ani raz nenavštívil neposkytol kvalifikované aktívne poradenstvo, resp. právnu pomoc a negatívne zasiahol do práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, pričom takýto postup (pasivita) advokáta vyhovovala aj súdu, preto ten nesie sekundárnu zodpovednosť za prístup advokáta v danej veci v rozpore s čl. 47 ods. 2 ústavy. Taktiež nedoručenie vyjadrenia žalovaného k odvolaniu, o ktoré porušovateľ do značnej (ale nie úplnej) miery oprel dôvody odvolacieho rozhodnutia, zdiskriminovalo negatívne žalobcu v rozpore s § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 114 ods. 2 veta posledná OSP a § 18 OSP, čím porušil všeobecný súd čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s porušením práva na prístup k informáciám vo vyjadrení žalovaného odporcu podľa čl. 26 ods. 1 a nasl. ústavy či čl. 10 ods. 1 EDLP a zmaril žalobcovi procesne neprípustným spôsobom reagovať a brániť sa (prostredníctvom advokáta či sám) v rozpore s princípom kontradiktórnosti a rovnosti zbrání, fair proces, atď.

Porušenie práva na rešpektovanie korešpondencie podľa čl. 8 ods. 1 EDLP v používaní nezákonných praktík pri doručovaní korešpondencie a obmedzenie prístupu ku korešpondencii contra legem.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Podľa čl. 127 ods. 2 vety prvej ústavy sa vyslovuje, že porušovateľ právoplatným protiústavným rozhodnutím in meritum, č. k. 6 Sžo 226/2010 zo dňa 28. 9. 2011 a protiústavným procesným postupom ako iným zásahom v konaní o odvolaní pod č. k. 6 Sžo 226/2010 porušil v neprospech sťažovateľa tak samostatne ako aj v organickom spojení sťažovateľove základné právo... na súdnu ochranu a inú právnu ochranu ako aj právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, právo môcť sa vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom a právo, aby sa sťažovateľova vec prejedнала verejne v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, právo na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, právo na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, právo na kvalifikovanú aktívnu a reálnu právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, právo konať zákonom nezakázane a nebyť nútený konať niečo, čo zákon neukladá podľa čl. 2 ods. 3 ústavy, právo na rešpektovanie korešpondencie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, právo na slobodu prejavu,

právo nevyjadrovať sa a právo prijímať informácie podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru a právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 vety prvej a tretej ústavy sa právoplatné protiústavné rozhodnutie porušovateľa, č. k. 6 Sžo 226/2010 zo dňa 28. 9. 2011 v celom rozsahu zrušuje a vec sa vracia späť porušovateľovi na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Podľa čl. 127 ods. 2 vety tretej ústavy sa porušovateľovi zakazuje v konaní č. 6 Sžo 226/2010 pokračovať v porušovaní vyššie označených namietaných a porušených práv a porušovateľovi sa prikazuje bezodkladne obnoviť stav pred ich porušením.

4. Porušovateľ sa zaväzuje bezodkladne k náhrade všetkých prípadných trov konania sťažovateľa a štátu.

5. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sa sťažovateľovi priznáva nemajetková a morálna ujma 1 000,- EUR ako primerané finančné zadosťučinenie, ktoré sa zaväzuje vyplatiť porušovateľ v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti (doručenia) tohto nálezu.“

Sťažovateľ požiadal ústavný súd o ustanovenie advokáta na konanie pred ústavným súdom z týchto dôvodov: „som v materiálnej i hmotnej núdzi, v ÚVTOS pracovne nezaradený, teda absolútne bez fin. príjmov, v druhej platobnej neschopnosti, v exekúciách a príliš zadĺžený...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade so stabilizovanou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Postup ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predurčuje jeho ústavné postavenie vyjadrené v čl. 124 ústavy, podľa ktorého je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov

viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Uvedené právne názory sú základným východiskom aj pre predbežné prerokovanie sťažnosti sťažovateľa.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľ v prvom rade tvrdí, že namietaným postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Analogicky je základnou súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy umožnenie reálneho prístupu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený

rozhodnutím orgánu verejnej správy, k súdnemu prieskumu takéhoto rozhodnutia. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 (ako aj podľa čl. 46 ods. 2) ústavy nepatrí právo účastníka konania dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmavajú na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 2 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmavajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 OSP ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím

a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250b ods. 1 OSP žaloba sa musí podať do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Zameškanie lehoty nemožno odpustiť.

Podľa § 250h ods. 1 OSP až do rozhodnutia súdu môže žalobca rozsah napadnutia správneho rozhodnutia obmedziť; rozšíriť ho môže len v lehote podľa § 250b.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ považuje za „*vecne neprávne a arbitrárne*“ rozhodnutie vedúceho oddelenia výkonu trestu žalovaného ústavu č. 381551/1-2009 z 1. júla 2009, ktorým mu bol uložený disciplinárny trest – pokarhanie pre porušenie povinností odsúdeného tým, že odmietol podpísať prevzatie úradnej korešpondencie v doručovacej knihe. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 13 S 68/2009 z 29. júna 2010 zamietol sťažovateľom podanú žalobu o preskúmanie uvedeného rozhodnutia podľa § 250j ods. 1 OSP. Rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol odvolaním, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozhodnutím tak, že rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Sťažovateľ argumentoval, že rozsudok najvyššieho súdu je neodôvodnený, pretože najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nezaujal stanovisko ku všetkým právnym zástupcom sťažovateľa vzneseným námietkam v podanom odvolaní proti rozsudku krajského súdu a súčasne sa vôbec nezaoberal argumentmi sťažovateľa v ním samostatne podanom odvolaní.

Ústavný súd konštatuje, že v čase ukladania sťažovateľom uvádzaných disciplinárnych trestov bolo disciplinárne konanie upravené zákonom o výkone trestu odňatia slobody (§ 52 až § 56) a vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby (§ 62 až § 63). Podľa uvedenej právnej úpravy zákon o výkone trestu zveril disciplinárnu právomoc ukladať disciplinárne tresty povereným funkcionárom ústavu, pričom trest pokarhania je podľa uvedenej vyhlášky oprávnený uložiť vedúci oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu.

V relevantnej časti napadnutého rozhodnutia, ktorým najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby o preskúmanie rozhodnutia žalovaného ústavu, uviedol:

«Zo záznamu o disciplinárnom previnení, ktorý je súčasťou administratívneho spisu žalovaného, je zrejmé, že dňa 5. 6. 2009 o 15:01 hod. v sektore C, kancelária pedagógov, sa žalobca dopustil disciplinárneho previnenia na tom skutkovom základe, keď bol vyzvaný, aby svojim podpisom potvrdil prevzatie úradnej korešpondencie do doručovacej knihy pošty, tak neurobil, teda neuposlúchol príkaz príslušníka zboru a zamestnanca ústavu, čím porušil ustanovenie § 39 písm. b) zákona č. 474/2005 Z. z., na základe čoho mu bol rozhodnutím pedagóga uložený disciplinárny trest – pokarhanie, a to rozhodnutím č. 381551/1-2009 zo dňa 24. 6. 2009, voči ktorému podal žalobca sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím vedúceho oddelenia výkonu trestu žalovaného č. 381551/1-2009-1 zo dňa 1. 7. 2009 zamietnutá a prvostupňové rozhodnutie potvrdené.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 1 zákona č. 475/2005 Z. z. tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 474/2005 Z. z. počas výkonu trestu je odsúdený povinný podrobiť sa obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť. Odsúdený je obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností a v práve slobodnej voľby povolania.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 474/2005 Z. z. výkon práva odosielať a prijímať korešpondenciu, balíky a poukazy poštového platobného styku počas výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného zabezpečuje v jeho mene ústav.

Podľa § 39 písm. a), b) zákona č. 474/2005 Z. z. odsúdený je povinný plniť povinnosti uložené týmto zákonom a ústavným poriadkom, plniť pokyny a príkazy príslušníka zboru a zamestnanca zboru, zachovávať zásady slušného správania a vystupovania voči osobám, s ktorými prichádza do styku.

Podľa § 52 ods. 1, 2 zákona č. 474/2005 Z. z., odsúdený je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie. Disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti alebo zákazu podľa tohto zákona, predpisov na jeho vykonanie alebo ústavného poriadku odsúdeným. Disciplinárnym previnením je aj konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitných predpisov.

Podľa § 52 ods. 3 písm. a) zákona č. 474/2005 Z. z. za disciplinárne previnenie možno odsúdenému uložiť pokarhanie.

Podľa § 53 ods. 2 zákona č. 474/2005 Z. z. pokarhanie sa ukladá za menej závažné disciplinárne previnenie; oznámi sa ústne, a to buď individuálne, alebo pred skupinou odsúdených. Ak sa odsúdený dopustí disciplinárneho previnenia opakovane v priebehu šiestich mesiacov, uloží sa mu prísnejší disciplinárny trest ako pokarhanie.

Podľa § 58 ods. 1, 2 zákona č. 474/2005 Z. z. o disciplinárnom previnení odsúdeného sa pred uložením disciplinárneho trestu spíše záznam na predpísanom tlačive. Zo záznamu musia byť zrejmé údaje o disciplinárnom previnení, najmä označenie miesta, času, spôsobu jeho spáchania, okolnosti, za ktorých bolo disciplinárne previnenie spáchané. Záznam o uložení disciplinárneho trestu sa po jeho vykonaní založí do osobného spisu odsúdeného. Uloženie disciplinárneho trestu, jeho druh, dôvod a dátum uloženia sa zaznamená do osobnej karty odsúdeného. Pred uložením disciplinárneho trestu musia byť objasnené okolnosti spáchania disciplinárneho previnenia a preukázaná vina odsúdeného. Odsúdenému sa pred uložením disciplinárneho trestu musí umožniť, aby sa k veci vyjadril.

Podľa § 58 ods. 4 zákona č. 474/2005 Z. z. pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho trestu sa prihliada najmä na povahu a závažnosť disciplinárneho previnenia, spôsob jeho spáchania, následky a okolnosti, za ktorých bol spáchaný, mieru zavinenia, pohnútky a doterajší postoj odsúdeného k plneniu povinností.

Odvolací súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné ako vecne správny potvrdiť, pričom sa odvolací súd plne stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia a v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. naň poukazuje, keďže nezistil dôvody pre jeho zrušenie. Krajský súd vec správne právne posúdil a na zistený skutočný stav aplikoval správny právny predpis. Žalobcom vznesená námietka ohľadne nesprávnych skutkových zistení, ku ktorým mal dospieť súd na základe vykonaných dôkazov, sa javí ako právne nedôvodná, nakoľko krajský súd v prejednávacom prípade dokazovanie nevykonával, pričom pri súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného bol rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého (správneho) rozhodnutia (§ 250i ods. 1 veta prvá O. s. p.), a nedostatočné zistenie skutočného stavu napokon žalobca nenamietal ani v samotnej žalobe. Odvolací súd nezistil ani to, že by konanie trpelo inou vadou, ktorá by mohla mať vplyv na jeho nezákonnosť. Stotožňuje sa s právnym názorom žalovaného, že doručovanie v rámci zboru väzenskej a justičnej stráže má svoje špecifiká, a zo samotného faktu, že žalobca je vo výkone trestu odňatia slobody, mu vyplýva povinnosť rešpektovať príkazy a pokyny príslušníkov zboru väzenskej a justičnej stráže a iných zamestnancov zboru. Príkaz príslušníka zboru, aby sa žalobca podpísal do doručovacej knihy pošty, bol opodstatnený, majúci právny základ vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, a preto ho nemožno vyhodnotiť a považovať za bezdôvodný a v rozpore so zákonom.

Odvolanie žalobcu, doručené odvolaciemu súdu dňa 6. 12. 2010, bolo podané až po uplynutí 15-dňovej zákonnej lehoty na podanie odvolania proti napadnutému rozsudku, ktorý súdom ustanovený právny zástupca žalobcu prevzal dňa 6. 8. 2010, preto odvolací súd s ohľadom na skutočnosť, že právny zástupca žalobcu napadol rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním a odvolací súd je viazaný rozsahom a jeho dôvodmi, ktoré nemožno po uplynutí zákonnej lehoty rozširovať, nemohol prihliadnuť na ďalšie odvolacie námietky vznesené žalobcom. Považoval však za potrebné vysporiadať sa so žalobcom namietaným porušením ústavného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a tým odňatím možnosti konať pred súdom, čo je pochybenie, na ktoré musí súd prihliadať z úradnej moci.»

Podľa názoru ústavného súdu si najvyšší súd primeraným a pritom ústavne akceptovateľným spôsobom splnil úlohu vyplývajúcu mu z ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, keďže v medziach odvolania podaného ustanoveným advokátom sťažovateľa preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a rozhodol bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva domáhať sa súdnej ochrany, ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že sťažovateľovi bola v konaní najvyššieho súdu nepochybne poskytnutá súdna ochrana. K porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 (ako aj podľa čl. 46 ods. 2) ústavy by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 225/05). Zamietnutie žaloby proti rozhodnutiu správneho orgánu samo osebe nemožno považovať za porušenie práva na súdnu ochranu. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti v tejto súvislosti vyslovil, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy nezahŕňa v sebe záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa predstáv účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia tohto ústavného práva ústavnou sťažnosťou (m. m. II. ÚS 3/97).

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že najvyšší súd porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces, pretože v napadnutom rozhodnutí sa nevysporiadal so všetkými námietkami vznesenými sťažovateľom, ako aj jemu ustanoveným advokátom v odvolaní, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04). Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa uvedenej v ním dodatočne podanom odvolaní

ústavný súd uvádza, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v súlade s § 250h ods. 1 OSP na uvedené námietky nemohol prihliadnuť, pretože boli podané po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty.

K namietanému porušeniu základného práva môcť sa vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom a práva, aby sa vec sťažovateľa prerokovala verejne v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť neumožnením sťažovateľovi zúčastniť sa osobne pojednávania na krajskom súde, ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, s ktorým sa stotožňuje a v ktorom najvyšší súd k tejto námietke sťažovateľa uviedol: *„Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie závadný postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednes, navrhovať dôkazy a pod.). Na takúto vadu konania musí odvolací súd prihliadnuť z úradnej povinnosti, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takouto procesnou vadou nemožno považovať za správne. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.*

Z obsahu predloženého spisu odvolací súd zistil, že uznesením krajského súdu zo dňa 28. 5. 2010 bol žalobcovi ustanovený zástupca z radu advokátov JUDr. M. B., ktorému krajský súd dňa 3. 6. 2010 doručil predvolanie na pojednávanie nariadené na deň 29. 6. 2010. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 29. 6. 2010, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok, vyplynulo, že na tomto pojednávaní bol za žalobcu prítomný jeho právny zástupca JUDr. M. B.

Podľa § 30 ods. 1 O. s. p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 31 ods. 1, 2 O. s. p. ustanovený zástupca má rovnaké postavenie ako zástupca na základe plnomocenstva pre celé konanie, pokiaľ nebol ustanovený len pre určité úkony.

Ak bol za zástupcu ustanovený advokát, má rovnaké postavenie ako advokát, ktorému účastník udelil plnomocenstvo.

Podľa § 49 ods. 1 O. s. p. ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Ak má však účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu.

Z vyššie citovaných ustanovení je zrejmé, že v prípade, ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, všetky písomnosti, vrátane predvolania na pojednávanie, súd doručuje len tomuto zástupcovi. Nie je však vylúčené, aby sa predvolanie na pojednávanie doručilo aj priamo účastníkovi. Či predvolanie na pojednávanie bude doručené okrem zástupcu aj účastníkovi závisí od zváženia súdu, ktorý tak urobí vtedy, ak považuje osobnú účasť účastníka na pojednávaní za potrebnú, napríklad ak mieni účastníka na pojednávaní vypočuť. Ak nemá účastník na pojednávaní osobne niečo vykonať, stačí, aby na pojednávanie bol predvolaný len jeho zástupca. Zástupca je totiž oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník.

Procesný postup krajského súdu, ktorý doručil predvolanie na pojednávanie ustanovenému advokátovi žalobcu, bol v súlade s § 49 ods. 1 O. s. p. Rovnako tak bol v súlade so zákonom procesný postup krajského súdu, keď na pojednávaní dňa 29. 6. 2010 prejednal a rozhodol vec bez účasti žalobcu, avšak za prítomnosti jeho advokáta.

Z uvedených dôvodov nemožno považovať za dôvodnú žalobcovu námietku o odňatí možnosti konať pred súdom postupom krajského súdu. Realizácia procesných práv žalobcu nebola znemožnená, naopak žalobca mohol účinne obhajovať svoje práva a právom chránené záujmy prostredníctvom zvoleného zástupcu.“

Postup najvyššieho súdu v konaní, pri ktorom postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, bol postupom v súlade so zákonom, a preto nemohlo takýmto postupom najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Ani v súvislosti s námietkou sťažovateľa, že sa nemohol vyjadriť ku všetkým dôkazom, ústavný súd nezistil porušenie procesných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by malo za následok namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd sa v danom prípade ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal námietkami sťažovateľa, ktorých posúdenie bolo relevantné na rozhodnutie o veci, a závery jeho rozhodnutia sú dostatočne odôvodnené. Výklad príslušných zákonných ustanovení bol nepochybne v právomoci najvyššieho súdu a nemožno dospieť ani k záveru, že by jeho výklad zjavne vybočoval z rámca týchto ustanovení, a tým bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný.

S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd považuje napadnutý postup a rozsudok najvyššieho súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné, a preto neprichádza ani do úvahy, aby ich mohol po prijatí návrhu na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a tiež porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto bolo potrebné v tejto časti odmietnuť jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy

Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v súvislosti s nedoručením písomného vyjadrenia žalovaného ústavu sťažovateľovi, ktoré na výzvu súdu žalovaný ústav podal k odvolaniu sťažovateľa, ústavný súd poukazuje, že prvostupňový súd má zákonnú povinnosť doručiť odvolanie bezodkladne ostatným účastníkom konania, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, má povinnosť vyzvať účastníkov konania, aby sa k odvolaniu vyjadrili, čo v danej veci prvostupňový súd aj urobil. Iná povinnosť z Občianskeho súdneho poriadku prvostupňovému súdu nevyplýva, avšak ústavný súd je toho názoru, že pokiaľ ide o odvolacie konanie uskutočňované bez nariadenia ústneho pojednávania, vyjadrenie

k opravnému prostriedku by malo byť poskytnuté na zaujatie stanoviska druhému účastníkovi konania. Ústavný súd však pri preskúmaní danej veci dospel k záveru, že v danom prípade absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku druhého účastníka konania bola právne irelevantná, pretože najvyšší súd, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení žalovaného ústavu k opravnému prostriedku, t. j. absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku nemala zásadný vplyv na rozhodnutie najvyššieho súdu o opravnom prostriedku v neprospech sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 462/2010).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Dospel totiž k záveru, že postup najvyššieho súdu nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia tohto základného práva sťažovateľa.

3. K namietanému porušeniu základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že ustanovený advokát sťažovateľovi *„neposkytol kvalifikované aktívne poradenstvo, resp. právnu pomoc a negatívne zasiahol do práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, pričom takýto postup (pasivita) advokáta vyhovoval aj súdu, preto ten nesie sekundárnu zodpovednosť za prístup advokáta v danej veci“*.

Podľa § 250a OSP žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná; to neplatí vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu, alebo ak ide o preskúmanie rozhodnutia a postupu vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu,

poskytovania zdravotnej starostlivosti, vo veciach priestupkov a vo veciach azylu a doplnkovej ochrany.

Z hľadiska možného porušenia základného práva na právnu pomoc zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že čl. 47 ods. 2 ústavy zakotvuje právo na to, aby sa každý mohol nechať zastupovať kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý účastníkovi poskytne právnu pomoc v prípadoch, ktoré si takúto pomoc vyžadujú. Hlavný význam základného práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkovi, v danom prípade sťažovateľovi, aby v konaní pred nimi využíval právnu pomoc. Pri takomto vymedzení označeného základného práva k jeho porušeniu podľa názoru ústavného súdu v danom prípade zjavne nedošlo. Sťažovateľ ani nenamieta, že by v akejkoľvek súvislosti nebolo rešpektované jeho právo byť v súdnom konaní kvalifikovane právne zastúpený. Z obsahu sťažnosti a jej príloh naopak vyplynulo, že sťažovateľovi bol v predmetnom konaní ustanovený právny zástupca z radov advokátov, ktorý sa zúčastnil pojednávania pred krajským súdom, na ktorom vzniesol argumenty v prospech sťažovateľa, a ktorý v zákonom ustanovenej lehote podal odvolanie proti rozsudku krajského súdu.

Ústavný súd konštatuje, že v tomto prípade nie je jeho úlohou (rovnako ako nebolo ani úlohou najvyššieho súdu) skúmať, či ustanovený advokát poskytol právnu pomoc sťažovateľovi v rozsahu a kvalite podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ústavný súd môže skúmať len namietané porušenie základných práv alebo slobôd postupmi a rozhodnutiami orgánov verejnej moci, medzi ktoré nepatrí advokát zastupujúci sťažovateľa v súdnom konaní. Na prešetrenie postupu advokáta, ktorý bol ustanovený sťažovateľovi v súdnom konaní, má sťažovateľ k dispozícii iné právne prostriedky, ktorými môže dosiahnuť vyvodenie zodpovednosti v prípade zistenia porušenia povinností advokáta.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že medzi sťažovateľom namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy a postupom a rozhodnutím najvyššieho

súdu v napadnutom konaní neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala, že v danom prípade došlo k jeho porušeniu, a preto aj v tejto časti sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1 a čl. 13 dohovoru

V časti, v ktorej sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, ako aj práv zaručených čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom a rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd jeho návrhu nevyhovel, pretože nezistil medzi týmito článkami ústavy a dohovoru a tvrdným porušením týchto článkov ústavne relevantnú súvislosť. Navyše, na podporu svojich tvrdení o ich porušení sťažovateľ vo svojej sťažnosti neuviedol žiadne konkrétne argumenty, ktoré by akýmkoľvek spôsobom takéto porušenie signalizovali. Z tohto dôvodu bola aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa s ďalšími návrhmi sťažovateľa (žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu, primeraným finančným zadosťučinením).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2011